

Gudsbilde.

Hva mener vi egentlig når vi snakker om "Gud"?

Det er ikke sikkert det er Bibelens Gud vi snakker om selv om vi bruker ordet "Gud".

Kan hende er det våre indre bilder av foreldrene våre som har vært med å forme Gudsbildet? Kan hende er det religiøsiteten i vår samtid? Kanskje er det filosofiske strømninger? Kanskje er det en ensidig eller usunn forkynnelse.

Ofte har vi ikke engang tenkt over hvilket gudsbilde vi har. Vi har overtatt det helt ubevisst, og vi har latt det prege både tankene følelsene og atferden vår.

Det er derfor det er så viktig å bli bevisst på det gudsbildet vi har slik at vi kan korrigere det ut fra det Bibelen sier. Og da er det ikke bare enkelte bibelvers vi skal ta utgangspunkt i, for det kan bli like ensidig som våre egne hjemmelagede gudsbilder. Vi må ta oss tid til å få med oss alt det Bibelen sier om Gud.

Det er ikke mulig si alt det Bibelen sier om Gud på et par sider. Det må vi overlate til andre fyldigere framstillinger.

Her vil vi bare ta med oss noen få utvalgte Gudsbilder som er ganske utbredt, men som ikke stemmer med Bibelen.

Det er ikke så sjelden en støter på slike Gudsbilder hos dem som søker sjelesorg.

Den strenge far. Gud blir ikke lenger en far som gir trygghet og kjærlighet, men en far som en er redd for, må beskytte seg mot, må holde på avstand. Han blir et slags overvåkningspoliti som hele tiden er ute eter å ta en. Han straffer mer enn han viser nåde.

Den kritiske. Han synes aldri at jeg er bra nok. Han er aldri fornøyd med meg, og ønsker bare å minne meg om svakheter, mangler og synd. At han kan glede seg over det jeg er og det jeg gjør, er utenkelig.

Den kontrollerende. Når jeg nærmer meg ham, må jeg ha den rette masken, gå inn i de rette rollene, legge personlige følelser til side, og formulere meg rett.

Den arbeidende. Gud er bare interessert i meg i den grad jeg er med i misjonen eller annet kristelig arbeid. Han er mer sjef enn han er far. Bare som ansatt i hans firma, kan jeg ha kontakt med ham

Den uberegnelige. Jeg kan ikke stole på at han vil meg vel. Han blir vred, lar ulykker ramme meg og fører meg inn i vanskeligheter uten at jeg forstår hvorfor. Jeg er redd for hans uforutsigbare vrede.

Den fjerne. Gud er nok oppe i sin himmel. Jeg, derimot, er overlatt til meg selv, og merker ikke mye til hans nærhet, omsorg og støtte.

Den skrupelige. Det blir på en måte min oppgave å forsvare ham mot angrep, sørge for at han ikke blir glemt, bidra til at hans kirke ikke går til grunne

Den overbærende. Gud er så forståelsesfull at han godtar alt. Det er ikke sikkert at kirken og de kristne godtar mine verdier og min livsførsel, men Gud godtar. Gud sier bare "ja", aldri "nei". Han stiller ingen krav, og kaller aldri til omvendelse.

Den overbeskyttende. Han er så omsorgsfull at ikke noe som helst vondt kan ramme meg, uansett hva jeg gjør og hvordan jeg lever. Dersom sykdom og ulykke rammer meg, er jeg helt uforberedt, og føler at jeg ikke kan tro på ham lenger.

Den upersonlige. Gud er en kraft eller et prinsipp. Lever vi i pakt med denne kraften eller prinsippet og sørger for at vi er mest mulig "oppladet", lever vi godt. Men vi kan ikke ha et jeg-du forhold til Gud. Gud blir heller noe som strømmer gjennom oss eller er identisk med oss.

Gudsbildet vårt dannes særlig ut fra tidligere erfaringer med foresatte, viktige omsorgspersoner og ledere.

Dersom du er interessert i litt mer filosofi i tillegg til sjelesorg, kan du lese de neste tre sidene:

Hva har filosofene tenkt om Gud?

Noen korte trekk i filosofiens historie.

Teismen (kristen tro, dominerende tenkning fra til sluffen av det 17. århundre)

Gud er personlig og evig. Han har skapt alle ting.
Gud griper inn i naturen, i historien og i vårt liv (Undergjerninger).
Mennesket er til en viss grad fritt og kan gripe inn.
Den Onde står med sine krefter Gud imot.
Gud har gjennom åpenbaring gitt mennesket evige og absolutte normer.
Livet er meningsfullt.
Livet slutter ikke med døden. Evig liv.

Deismen (fransk og engelsk opplysningsfilosofi på 1700-tallet)

Gud er evig. Han har skapt alle ting.
Gud griper ikke inn. Verden er et urverk som går av seg selv. Mirakler skjer ikke.
Mennesket er fritt, men likevel en del av urverket.
En snakker ikke om de onde kreftene.
Fornuften viser oss hva som skal være normer (Alminnelig åpenbaring).
Livet er meningsfullt.
Livet slutter ikke med døden. Evig liv.

Naturalismen (det folk flest forbinder med vitenskapelig tenkemåte)

Gud eksisterer ikke. Materien er derimot evig.
Universet har skapt seg selv. Ingen griper inn fra utsiden.
Alt forklares som en endeløs årsak-virkning-rekke. Mennesket er en del av dette.
Ingen evige og absolutte normer. Avtaleetikk og situasjonsetikk.
Livet ikke nødvendigvis meningsfylt.
Livet slutter med døden.

Nihilismen:

Naturalismen har ikke gått langt nok. Kan alt forklares ut fra naturlover eller arv og miljø, da er livet meningsløst.
mennesket kan ikke betraktes som fritt (determinisme).
ingen normer er holdbare.

Eksistensialismen:

Godtar naturalismens eller nihilismens hovedsynspunkter.
I en meningsløs verden må vi imidlertid selv skape mening.
I en normløs verden må vi selv skape normer.
Religiøs holdning, dog uten å snakke om Gud.

Panteismen (grunner på Østens tenkning)

Gud og verden er på en måte identiske.
Gud er ikke en person, men en kraft, et prinsipp, el.
Naturen ses på som en organisme, ikke som et urverk.
Guddommelige krefter og naturkrefter går over i hverandre.

La oss gå grundigere inn i tre vanlige måter å tenke på i vår kultur

Naturalismen

1. Gud finnes ikke. Alt som skjer har en naturlig forklaring (naturlover, arv, miljø). Det finnes ikke en åndelig virkelighet. Materien er evig. Universet har skapt seg selv og kan beskrives som en stor maskin som går av seg selv ("årsak-virkning" i et lukket system).
2. Mennesket er en del av maskinen. Det er utelukkende et produkt av arv og miljø, styres av kjemiske, fysiske eller biologiske krefter og kan beskrives som en avansert apekatt eller komplisert datamaskin. (På tross av dette har de fleste naturalister et positivt menneskesyn! Mennesket ansees, merkelig nok, som fritt, og det kan endre forholdene rundt seg.)
3. Livet slutter ved døden.
4. Ingen absolutt og evig moral. Hva som er rett og galt avgjøres gjennom statistikk, gjensidige avtaler eller det er en elite (ekspertgruppe) som bestemmer.

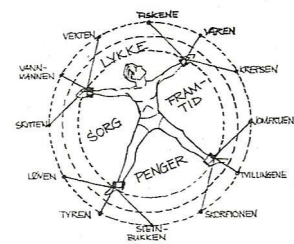

Kristendommen

1. Gud er personlig og evig. Materien er skapt. Universet er en stor maskin, men den går ikke uten videre av seg selv. Det er Gud som holder universet oppe, og han kan gripe inn i naturen, historien og det enkelte menneskets liv ("årsak-virkning" i et åpent system). Det finnes både en åndelig og en materiell virkelighet
2. Mennesket er skapt til samfunn med Gud. Mennesket er avhengig av både naturen og medmenneskene rundt seg. Men det er noe mer enn et tannhjul i maskinen. Det har til en viss grad frihet til å gripe inn, det har ansvar og skaperevner.
3. Livet slutter ikke ved døden. Mennesket vil stå opp igjen - enten til frelse eller fortapelse.
4. Gud har gjennom sitt ord gitt oss evige og absolutte normer. Klart forskjell på det onde og det gode. Gud er god. Djelveken og de onde åndskreftene er onde.

New age.

1. Gud er ikke først og fremst en person, men mer en kraft eller et prinsipp. Gud er ett med naturen. Universet sammenlignes ikke med en maskin, men med en organisme (f.eks. "Moder Jord", "Evolusjonen" med stor forbokstav).
2. Mennesket er Gud, eller det har i alle fall noe guddommelig i seg. Derfor blir det viktig å søke innover i seg selv. Det er en del av en større organisme. Viktig å få del i, bli fylt av og nyttiggjøre seg kreftene i naturen og universet
3. Etter døden går en opp i en høyere enhet, eller en tenker seg en eller annen form for reinkarnasjon. Døden er porten til noe godt.
4. Intet klart skille mellom ondt og godt. Gud er både ond og god. En skiller heller mellom ulike sider av livet (f.eks. det mørke og det lyse, det kvinnelige og mannlige). Det er sjelden snakk om et enten-eller, men heller et både-og. Viktig å leve i pakt med seg selv, naturen og kreftene i universet.

Mer om moderne gudsbilder og religiøsitet

Det moderne gudsbildet

Agne Norlander gir i Boken "Hellighetens gjenoppgivelse" (Side 16-17) følgende beskrivelse av det gudsbildet moderne religiøse mennesker har:

- * Gud er bortenfor alle muligheter for beskrivelse og personlig kontakt. Han er også selv uten interesse for det som skjer.
- * Det guddommelige finnes i dypet av mitt eget vesen.
- * Gud framstår som en vennlig og moderlig Gud.
- * Det er ingen spenninger mellom lovens dom og evangeliets tilgivelse, mellom Guds rettferdighet og kjærlighet.

Ny-hedendom

Allerede i 1978 beskrev William A Vissert, ærespresident i Kirkenes verdensråd, noe han kalte "Ny-hedendom". Det som i 1978 bare var en tendens, ser vi i dag helt klart. Vissert sier det slik:

- * Ny-hedendom framtrer oftest i form av en monisme (alt føres tilbake til et enkelt prinsipp i tilværelsen) hvor forholdet mellom mennesker og det guddommelige ikke er som forholdet mellom "jeg" og "du", men mellom "jeg" og "det". Spørsmålet som vi må stille er derfor: Er Gud den totale sum av - eller grunnlaget for - all eksistens som vi bare kan gruble over, eller er Gud vår skaper som kaller oss og som vi kan svare i bønnens person-til-person-kontakt?
- * Ny-hedendom tror at Gud åpenbarer seg på mange måter, men aksepterer ikke at en spesiell historisk hendelse er Guds endelige og avgjørende åpenbaring. Spørsmålet som vi må stille er om ikke en åpenbaring alle steder betyr at vi ikke er helt sikre på å møte Gud noe sted.
- * Ny-hedendom identifiserer Gud med naturen. Men vi må spørre om en overgivelse til naturen, slik vi finner det i fruktbarhetsreligionene, har umenneskelig gjort mennesket. Og om ikke den store kamp som Det gamle testamentes profeter kjempet mot Baal, var en kamp om menneskets frigjøring og selvstendigjøring.
- * Nyhedendommen er en gjennomført vitalisme som heller vil intensivere livet enn å omdanne det. Men vi må stille spørsmålet om det liv som er blitt et mål i seg selv, slik at "hensikten med å leve er å leve" (Aldous Huxley), har noen mening i det hele tatt, og om det er menneskelig. Opp mot tilbedelsen av livskraften som sådan, peker vi på evangeliet som taler om "Livets Høvding" som er kommet for å bringe liv i overflod. Men dette er et nytt liv. Og for å gå inn i dette liv må man totalt endre retning, "en omvendelse til livet". Ny-hedendommen krever at man gjenoppretter og forsterker Eros, som er blitt undertrykket av den jøde-kristne tradisjon. Men vi må spørre om Eros i seg selv er pålitelig veiviser for å opprette dype og varige menneskelige forhold

Det religiøse mennesket

Fredrik Brosché har i artikkelen "Nutidsmänniskan och evangeliet" (Tidsskrift for Sjelesorg 3/93) beskrevet det religiøse mennesket på denne måten:

- * En spør etter en lys og trygg "gudsforestilling". Typiske utsagn er "Jeg tror ikke på Gud, men på kjærligheten", "Jeg håper på det gode og kjemper for det".
- * Det er et sug etter et religiøst system der naturen innsettes.
- * Man spør om et håp etter døden.
- * Man er både redd for og fascinert av stillhet.
- * Alt blir individuelt. Fellesskapssiden av troen er svak.

Dagens mennesker generelt (Eller skal vi si gårdagens mennesker?)

Fredrik Brosche går videre når han skildrer dagens menneske, og han gjør det i tilslutning til C. Crawford's bok: "En bok om Borderline" (1986) og 2 Tim 3,1-4: Dagens mennesker er som store barn og

- godtar ikke forbud og normer,
- kan ikke akseptere begrensning, svakhet eller død,
- har vanskelig for å sublimerer, vente og utsette behovstilfredsstillelse,
- har vanskelig for å ta ansvar,
- har svake relasjoner til andre,
- kan ikke håndtere aggressivitet, og kan i ekstreme tilfeller bli mishandlere, kriminelle eller havne i fengsel.
- har problemer med seksualitet, incest eller promiskuitet,
- ser verden bare i svart og hvitt
- preges av stabil ustabilitet.

Fra boken "Tro & tanke" av James W Sire.

Credo forlag, København 1994.

"Til grunn for et hvert livssyn ligger en **virkelighetsoppfatning** som er et sett antakelser (som kan være riktige, delvis riktige eller helt feilaktige) vi har (bevisst eller ubevisst, hele tiden eller noen ganger) om de grunnleggende sammenhenger i vår verden.

De 7 grunnleggende spørsmål når det gjelder verdensbilder er:

1. Hva er den grunnleggende virkeligheten/sannheten?

Er det Gud, gudene eller materien som er det første og grunnleggende? De ulike livssyn må velge om de vil se på Gud/gudene som evig eller materien som evig.

2. Hvordan er sammenhengen i virkeligheten vi opplever, dvs den verden som omgir oss? Er verden skapt og holdt oppe av Gud, eller har den alltid vært der som en selvstendig størrelse? Er den kaotisk eller ordnet, ånd eller materie? Kan den sammenlignes med en maskin eller en organisme? Er verden noe vi står i et subjektivt, personlig forhold til, eller noe objektivt og adskilt fra oss selv?

3. Hva er et menneske?

En høyt avansert maskin, en sovende guddom, en person skapt i Guds bilde, en ape uten hår?

4. Hva skjer med mennesket når det dør?

Utslettelse, overgang til en høyere tilværelse, inngang til en skyggetilværelse, sjelevandring, evig liv?

5. Hvordan er det overhodet mulig å vite noe?

Har Gud åpenbart noe? Er alt jeg vet bare et produkt av arv og miljø? Finnes det noe som er absolutt sant?

6. Hvordan vet vi hva som er rett og galt?

Er det fordi vi er skapt i Guds bilde og Gud representerer alt det gode? Eller definerer mennesket selv hva som er rett og galt? Eller er det uinteressant å avgjøre hva som er rett og galt siden etikken bare er et redskap til å overleve.

7. Hva er formålet eller meningen med menneskenes historie?

Å virkeliggjøre Guds plan? Å skape et paradys på jorden? Å hjelpe hverandre til fellesskap med en kjærlig og hellig Gud? Å skape størst mulig velferd for flest mulig? Eller er det hele meningsløst?

